

Collegial=Lidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 50. Den 15 December 1798.

Forgivninger.

Ved den 85 udi en imellem endeel Jordbrøtter i Rals Amt indgaaet, og af Hs. Majestæt under 26 Septbr. 1763 konfirmeret Konvention, til en Brandforsikrings Indretning for Bøndergaarde, Møller-, Degne- og Skolebygninger sammesteds, er det blant andet fastsat: "at, naar nogen sælger, magesifter, eller paa anden Maade afhænder, noget af det Gods, som under dette Societet er begrebet, skal han forpligte efterkommendes Eiere, at vedblive Societetet; ligeledes skal og de, som ved Arv, Gave eller anden Aqvissions-Met, blive Eiere af noget Gods i Rals Amt, være forpligtede til at tiltræde dette Societet, saafrem den forrige Eier har været et Lem deraf."

Da denne Konvention blev oprettet, vare Godserne samlede, nu derimod udparcelleres de, og de solgte Land-

Landbobygninger skulle, efter Anordningerne, indlemmes i den ved Forordningen af 29 Febr. 1792 oprettede almindelige Brandforsikring for Landet; men dette maa, efter denne Anordnings Forskrift i § 5 ikke skee, naar Bygningerne findes indlemmede nogen anden Brandforsikring, og uden Kalø Amts Brand-Societets Samtykke, kunne de, der ere dets Lemmer, ei deraf, i Folge det anførte, udslættes, uagtet de Skadelidende, i Tilfælde af Ildsvaade, efter Konventionens 5te Post, ikke have fuld Erstatning at vente, da en vis Sum kun er fastsat for hvert Hæg Huus, uden Hensigt til Bygningernes virkelige Værdi, hvilken derimod den almindelige Brandforsikring for Landet tager til Regel, for den Skadeserstatning, den giver, og altsaa er meer fordeelagtig end hiin. Den Forpligtelse, som Kalø Amts Brandforsikrings-Societets Konvention paalægger endog de tilkommende Eiere af de forsikrede Bygninger, synes derfor at være upassende, da den hindrer dem fra, at søge den større Erstatning, som den ikke selv giver, andesteds, hvilken Omstændighed letteligen kan sætte Eieren eller Fæsteren i Forlegenhed for Laan paa Eiendommen, og saaledes lægge Hindring for Landvæsenets Fremme. Paa disse Grunde har det kongelige General Land-Økonomi- og Commerce-Kollegium gjort Hs. Majestæt Forstilling om Forandring i bemældte Konventions 8 Post, hvorpaa det, ved Reskript til Amtmanden over Kalø Amt, af 5 Decbr. d. A., er fastsat, at forommældte

gde Post i Konventionen skal være forandret derhen: at de, som tilkjøbe dem nogen under dette Societet indbefattet Eiendom, som de heller ønske forsikret under den almindelige Brandkasse for Landet, saavelsom i Almindelighed enhver af Societetets Interessentere, der kunde behøve større Laan paa sine Eiendomme, end efter den Sikkerhed Societetet giver, kan erholdes, skal have Frihed til, at lade sig for slige Eiendomme udslette af Societetet, for at tiltræde den almindelige Brandforsikring for Landet; ligesom og Societetets Protokollfører skal være forbunden til, paa Forlangende, at meddele Bedkommende Attest om Udslettelsen; hvilket og i alt bør gjælde om dem, som allerede have ladet deres Bygninger taxere til Indlemmelse under Landets almindelige Brandforsikring, og forlange dem udslettede af dette Societet.

Den 5 December d. A. er, igjennem Rentekammeret udkommet en kongelig Befjendtgjørelse, angaaende Ophævelse af det ved Anordningen af 9 April 1781 bestemte Kredit- og Gjelds-Basen for Arbejderne ved Kongsberg Sølvværk m. v. Dens væsentlige Indhold er følgende: At da det er befundet, at det for Arbejderne ved Kongsberg Sølvværk hidtil værende, og ved Anordningen af 9 April 1781 yderligere bestemte, Kredit- og Gjelds-Basen ikke svarer til den Hensigt, som derved havde for Øine, efterdi en Deel af Berg-Almuen ved den Anledning er bleven indviklet i en Gjeld,

som

som nedtrykker Manges Mod, og foraarsager hos dem Søvnagtighed og Ulyst til Arbeidet, saa har Hs. Mæ-
 jestæt, for at udfrie Alnuen af denne trykkende Forsat-
 ning, besluttet, at bemældte Kredit-Indretning skal op-
 høre, og til den Ende af den kongelige Kasse udbetales
 Leverandørerne alle de Alnuen lovligen krediterede For-
 dringer i samme Terminer, som de havde Ret til at kræ-
 ve dem ved Lønnebordet af hver Bergmands Løn, i Over-
 eensstemmelse med Anordningen, imod at Kongens Kasse
 igjen erholder dette Forskud tilbagebetalt ved en mere
 lempelig Kortning i Arbeidernes maanedlige Løn. I
 hvilken Henseende det er Kongens Villie:

1) At Ophævelsen af Kredit-Indretningen skal, om mu-
 ligt, skee med dette indværende Berg-Aars Udgang
 paa den Tid, naar Berg-Arbeidernes Lønnebøger om-
 verles med nye; General-Liquidationen mellem hver
 Berg-Arbejder og Leverandøren, skal foretages i Over-
 værelse af en Oberbergamts-Assessor, Schichtme-
 ster og Geschvorne, foruden vedkommende Belægs-
 Stiger, hvorefter i de nye Lønnebøger ingen Ind-
 skrift af private Kortninger under noget Navn maae
 tilstædes; Kontra-Bøgerne skulle indkaldes, og beva-
 res under Oberbergamtets Segl, samt under den For-
 retning, som saaledes afholdes, den lovlige og anord-
 ningsmæssige Gjeld og sammes Afbetalingsmaade be-
 stemmes, hvorved tillige Gjeldens Rigtighed skal un-
 dersøges, saafremt Bergmanden tvivler derom.

2) At

- 2) At nu, da Kongen af sin Kasse lader udbetale Berg-Almuens lovlige Gjeld til Leverandørerne, skal saadant skee efter approberet Liquidation, og paa een gang skal denne Gjeld, naar samme af Liquidations-Ferretningen er bleven Schichtmesteren opgivet, af Oberberg-Kassereren, udbetales til Leverandørerne, deels paa eengang, og deels maanedligt, saavidt de approberede Kortninger betræffer.
- 3) At Kredit ved Auktioner paa Løsøre og Effekter, saavelsom hvad Slagteqvæg, Almuen af Bønderne er krediteret, skal under forbeholdte Liquidation komme i lige Betragtning med de Handlendes lovlige Tilgodehavende.
- 4) At ved Lønnebordet skal for Eftertiden Lønnen ikke udbetales, uden til de rette Vedkommende; men skulde nogen Lønnebog findes i Uvedkommendes Hænder, og Klage derover skee, da skulde disse tiltales og straffes, om de endog foregive, at Bogen af Bergmanden, eller nogen anden, paa hans Begne, er overleveret til Lønnens Imodtagelse.
- 5) At de af Berg-Almuen, som i Overeensstemmelse med Plakaten af 21 Decbr. 1793 ville frasige sig deres eller deres Børns Magasin-Portioner i een eller flere Maaneder, imod at oppebære den hele Løn i rede Penge, maae udtalles Magasinet's Beløb i Penge, saavidt enhver kan tilkomme.

6) At

- 6) At Forvalteren ved Distributions-Magasinet skal aldeles være forbuden at udlevere til nogen Arbejder hele Magasin-Portioner, før han erholder Magasin-Listerne; men derimod tillades det: at den halve Portion ved saare enkelte Leiligheder udleveres, dog ikke uden skriftlig Ordre fra vedkommende Oberbergamts-Assessor.
- 7) At det nu skal være enhver usformeenet ved Lov og Dom at indtale retmæssige Fordringer hos Bergmanden, og derfor at nyde Udlæg, ikke alene i hans faste Eiendomme, men ogsaa i hans løse Effekter, dog med den Undtagelse, at Arbejderne herester, som hidindtil, beholde tilbage af nødvendige Løsøre og Klædevarer indtil 10 Rdlrs. Værdi, til hvilken Ende Bergmandens foresatte Geschvornier, Hyttemester, eller andre Vedkommende, skulle ved foresaldende Exekutions-Forretninger indvarsles for at paasee Bergmandens Ret.
- 8) At nu, da Kongen lader de til sin Kasse overgaaede Fordringer indføre i Berg-Arbejdernes Bøger til Kortning for hvad Hs. Majestæt saaledes lader udbetale til Leverandørerne, skal tillige Gjeldens Beløb for enhver Debitor anføres i een over saavel de gjeldsfrie, som de gjeldbundne, indrettede alfabetisk Mandtals-Protokol, og derfra opgives Lønnings-Betjenterne til den bestemte Kortning, da bemældte Betjente maae, for at have denne, nyde det bestemte Kortnings-Gebyr
- af

af den kongelige Kasse, og skal Oberberg-Kassereren fra Lønnings Betjenterne paa Kongens Kasses Begne maanedligen indtage, og beregne det Kortede til Indtægt.

- 9) At Indføringen til Kongens Kasse i Erstatning for de deraf Leverandørerne udbetalte Fordringer i de ved forebemaeldte Anordning fastsatte Kortnings-Terminer, skal bestemmes saaledes: at en Hauer, og de, som staae i Klasse med ham, ikkun kortes maanedligt i det høieste 24 Sk., og i det mindste 12 Sk.; en Sprenger i det høieste 16 Sk., og i det midste 8 Sk.; en Dreng i det høieste 8 Sk., og i det mindste 4 Skilling.

Nen da Kongen saaledes kommer Berg-Almuen til Hjelp, og udfrier samme af dens Gjæld, med betydelig Opoffrelse fra sin Kasses Side, saa er det ogsaa hans alvorlige Villie: at enhver, som for Estertiden viser Overhørigheid, Dovenskab, eller anden slet Opførsel, og paa saadan Maade gjør sig uværdig til den kongelige Naade og Forsorg, skal aflægges, og duelige Bergmænds Børn i deres Sted antages i Drenge-Klassen.

Blandede Efterretninger.

Rebs General-Forsamlingen for det Kjøbenhavnske Brand-Assurance-Kompagni for Varer og Effekter den 7 Decbr. sidstleden, blev Kompagniets Tilstand oplyst at være følgende:

1) Es

- 1) Efter Revisions-Forretningen og Bogholderens Regnskab fra 1 Juli 1797 til samme Dato 1798 var Kompagniets Fond 308,763 Rdlr. 3 Mk. 10 Sk. *), Kompagniets rene Gevinst i det forløbne Aar til 30 Juni 1798 beløber sig til 41,825 Rdlr. 1 Mk. 13 Skilling.
- 2) Kompagniets Risiko var den 30 Juni 1798 om Middagen Kl. 12, 9,831,622 Rdlr.
- 3) Ved Ildbranden i Garder-Kaserne, den 25 og 26 Marts d. A., led Kompagniet et Tab af 1816 Rdlr. 2 Mk. 13 Sk.
- 4) I bemærkede Tidrum er udstædt 1937 Policer, altsaa 363 flere end forrige Aar.
- 5) Endskjønt Otkroiens 7 s fastsætter, at den halve Deel af Kompagniets rene Fordeel skal lægges til Fondet, og den anden udbetales Interessenterne, saa blev det dog, efter Direktionens Forslag, fastsat: at kun 12 Rdlr. pr. Aktie skal anvendes til Udbytte af anførte Gevinst.

I øvrigt blev det forklaret, at der, fra 1 Juli d. A., indtil 7 Decbr., er indkommen i Præmier og Police-Penge følgende Summer:

i Præ-

- *) Paa denne Kapital hæftede dog den Gang: a) de i Kompagniets Kasse indestaaende, og afg. Bogholder Corvini Bern tilhørende 4000 Rdlr., og b) den Kapital af 13,900 Rdlr., som d. 13 Juni d. A. blev laant for at komplettere 30,000 Rdlr., der bleve indsatte i den kongelige Kasse. Disse 13,900 Rdlr. ere siden, efter den givne Oplysning, betalte med det, som Kompagniet har fortjent fra 1 Juli til 7 Decbr.

i Præmier	14,552 Rdlr. 4 Mk. 1 Sk.
og i Police-Penge	647 — 3 —

Til samme Tid beløb Kompagniets Risiko sig
til " " " " " " 5,181,330 Rdlr.

De udfærdte Policers Antal vare i den sidste
Periode 926 Stk.

I Anledning af den Indberetning fra Amtmanden
over Bornholm, angaaende en der udbrudt smitsom Faar-
resygdom, som findes anført i Kollegial-Eidendens 40de
No., har Cancelliet, efter at have indhentet Prof. Bi-
bergs Betænkning derover, under 1 d. M., tilfæret
hemældte Amtmand følgende: I den danske Heste- og
Qvæg-Læge (3die Oplag, S. 139.) vil Almuen finde
en fuldstændig Underretning om Faarekopper. Blive
disse almindeligen herskende, vil det være for kostbart at
kjøbe al den Mængde Kina og Kamfer, som dertil ud-
fordres; i dets Sted kan derfor bruges en stærk Paa-
gydning af Jors- eller Bidiebart, eller Rønnebart, el-
ler og Egebark og Egelsø, hvoraf indgives en Pæl 3
til 4 Gange dagligt. Saadan Paaagydnung laves ved at
faste koghedt Vand paa hemældte Midler i et Trakar,
som dernæst tilluffes. Har Bonden en stor Faarestof,
bliver det tjenligste Middel, at adskille de sunde fra de
syge Faar, og holde disse i en hverken for heed eller kold
Faaresti, dog at dem forkaffes en kjelig Løst.

Fort-

(Fortættelse om Fortiigelsesvæsenet.)

Rager som henføre til det almindelige fortiigelsesvæsen.										Politik-Rager, saarfor de færre fortiigelses.	
	foretagne	fort. eller førte	indsatte	til Rorser Rorser	og den indsatte	fore- tagne	fortiigelses- indsatte	paa den			
7. Amtsover og Rorser, samt Rorser og Ringe Amt med Rorser By, nemlig:											
a. ved den af Amtmanden selv foretagne fortiigelses-Kommisjon i hele Amtsover og endel af Rorser Amt, samt Politis Rager i Amtene,	92	72	1	19	8	101	74	1	26		
b. Ringe Amt	69	53	2	14	4	—	—	—	—		
c. Rorserbors Rist	28	16	—	12	1	10	3	—	7		
d. Rorser Amt	200	157	5	38	11	—	—	—	—		
e. Rorser og anseer Rorser i Rorser Rer Amt	155	151	—	4	2	—	—	—	—		
f. Rorser By	40	36	—	4	1	—	—	—	—		
8. Rorserbors og Rorserbors Amt	661	406	18	237	17	77	58	1	18		
9. Rorser Amt	24	17	—	7	—	16	14	—	2		
10. Rorserbors Amt:											
a. Rorserbors paa Rorser	91	76	2	13	1	—	—	—	—		
b. Rorserbors	127	91	2	34	2	—	—	—	—		
c. Politis Rager ved Rorser Rist	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

At forbedre den jødiske Nations politiske Forsatning, og ved velgjørende Foranstaltninger at bringe dens enkelte Lemmer nærmere mod sand Oplysnings og borgerlig Lyksaligheds Maal, har længe været en Gjenstand værdig Regjeringens opmærksomme Omhu. Menneſkeligheden glæder sig over de blidere Udsigter, Fremtidens Oplysning lover dette saa mangenſteds og saa længe undertrykte Folk, og enhver god Borger deler denne Glæde. Det kan derfor, da ethvert Skridt, der muligen kan fremme hiint Niemed, synes at være et Offer paa Menneſkehedens Alter, ei andet end vorde denne Tidendes Læsere kjert, her i Sammenhæng at underrettes om en Sag, der i denne Henseende ſormodentligen kan fortjene offentlig Opmærksomhed. Fra en Borger og Handelsmand i Kallundborg, af den jødiske Religion, er til det danske Cancellie indkommen en Ansøgning, hvori han foredrager, at han der paa Stedet har lært at kjende og fattet Kjærlighed for en Borgers Datter der i Byen; han ansøger derfor om Tilladelse til, uden at affige sin Fædrene-Religion, at lade sig ægtevie til dette Fruentimmer, imod at han forpligter sig til at lade alle Børn af dette Ægteſkab, hvad enten de vorde af Mand- eller Kvinde-Kjøn, opdrage i den kristelige Religion. Til Styrke for denne Ansøgnings Bønhørelse medſøgte tvende Vidnesbyrd fra Sognepræsten og den reſiderende Kapellan der i Byen, hvilke begge bevidne, at Supplikanten, som de kjende af Omgang og ſortrolige Samta-

ler, baade som Menneske og Borger handler efter gode Grundsætninger, og fører et moralsk got og ustraffeligt Levnet. Det samme bevidnes ogsaa i Herredsprovstens Attest, der er fulgt med den fra Stiftamtmanden og Biskoppen, over denne Ansøgning, indhentedes Erklæring, og mældes tillige deri, at det Fruentimmer, som Supplikanten attræer at ægte, er nogle og tyve Aar gammel. Paa Grund af disse Vidnesbyrd erklære Stiftamtmanden og Biskoppen, at, da Supplikanten beskrives som en moralsk god og oplyst Mand, og det Fruentimmer, han ønsker at ægte, er over den Alder, at Letsind skulde forlede hende til at forlade hendes egen, og antage den jødiske Religion, de ikke formene, nogen Fare at kunne berygtes, ved at tillade det ansøgte Ægteskab, paa de af Supplikanten anførte Vilkaar. Vel ønsker Biskoppen helst, at Supplikanten vilde lade sig ved Daa-ben indlemme i den kristelige Kirke, men yttres dog, at han ei finder noget i Guds Ord, som lægger Hindring i Veien for slikt Ægteskab, og at han altsaa, som Religionslærer, ikke kan have noget derimod at erindre. I Betragtning heraf, og da der ei findes noget i de danske Love, der udtrykkeligen forbyder Ægteskab mellem en Jøde og et Fruentimmer af den kristelige Religion, som det og paa den anden Side er andre Religionsforvandrede, uden Religions Fravigelse, tilladt, at indgaae Ægteskab med hinanden, er denne Sag med alle sine Omstændigheder af Cancelliet bleven foredraget for Hs. Majestæt, som

som derpaa, under 14 d. M., ved Reskript til Stiftsamtmanden og Biskoppen over Sjælands Stift, har bevilget, at Supplikanten og hans Forlovede maae ægte hinanden, uagtet han ei lader sig døbe, fra hvilken Handling han skal holdes tilbage af Aarsager, som ere vigtige for hans Samvittighed, hvilken Hs. Majestæt ei vil tvinge; dog skal alle Børnene af dette Ægteskab, hvad enten de blive af Mand eller Qvindetjen, opdrages i den kristelige lutherske Religion, hvilket vedkommende Øvrighed noie skal paasee.

Pediae Embeder.

Under det danske Cancellie: Slagtille og Biermede Sognekalde i Sjælland, 469 Rdlr. 20 s.

Under Admiralitetet: Forvalter-Tjenesten ved Ege- og Fyrre-Sommer-Materialierne paa Holmen.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 12 Decbr. er Prokurator O. S. Rildal udnævnt til Sørenskriver i den nordre, og Bysfogden i Øster-Riisøer, L. Weidemann til Sørenskriver i den søndre Deel af Sundmøers Sørenskriveri, samt Exam. Juris, O. M. Tobiesen til Bysfoged i Øster-Riisøer. Den 14 Decbr. er Auditor H. Ortvad konfirmeret til Birkedommer og Skriver ved Kronborg Gevær-Fabriks, eller saa kaldet Hellebeks Birk i Sjælland.

Under Generalitetet: Den 7 December er ved det sjælandske Infanteri-Regiment Major v. Penz formeddelt Svaghed i Naade dimitteret med Pension, og hans
haste

hafte Kompagni konfereret Kapitain v. Buselift; dennes
 Kompagnie igjen forundt Stabs-Kapitain v. Bjerling,
 som Chef; Premier-Lieutenant v. Behring beskikket til
 Stabs-Kapitain; karakteriseret Premier-Lieutenant v.
 Hammond til virkelig Premier-Lieutenant; og karakte-
 riseret Sec. Lieut. P. F. v. Lüders til virkelig Second-
 Lieut.; ved det slesvigke Infanteri-Regiment karakteri-
 seret Kapitain v. Benzen til Stabs-Kapitain; karakteri-
 seret Premier-Lieut. v. Huth til virkelig Premier-Lieut.,
 og Fændrik v. Sievers til Sec. Lieut.; ved det 3die jyd-
 ske Infanteri-Regiment karakteriseret Premier-Lieutenant
 v. Essentrant til virkelig Premier-Lieut., og Fændrik v.
 Holstein til virkelig Sec. Lieut.; ved det 2det trond-
 hjemke Infanteri-Regiment Sec. Lieutenanterne v. Møl-
 lerup og v. Lange til Premier-Lieutenanter; Second-
 Lieutenant v. Knoph forflyttet fra de nationale til de ge-
 vorbne Kompagnier; Fændrik v. Flor udnævnt til Sec.
 Lieutenant ved de nationale, og Fændrik à la suite v.
 Grabow til Fændrik ved de gevorbne Kompagnier; ved
 det svenske Regiment lette Dragoner ere Fri-Korporaler-
 ne H. W. v. Falck, G. M. v. Fogh og B. A. v. Roe-
 soed, udnævnte til Kornetter à la suite med Anciennete
 fra 1 Juni 1797; og ved Husar-Regimentet den ved
 Liv-Garden til Hest standne Volontær A. W. von der
 Låhe og J. Tersling udnævnte til Kornetter à la suite.

Trykfeil.

No. 49. S. 784. L. 6. Rosdam, læs: Rørdam.